

MIHAI
MĂNIUȚIU

SAFARI

HUMANITAS

NU MĂ SUSTRAG: DESPRE MINE AM ȘI N-AM CE MĂRTURISI.
În creierul meu nu-s o droaie de cutiuțe cu povești, însă lucrul de care m-am prins la un moment dat, ca o descoperire, ca un alt fel de a fi primit în lume, fie și pe ușa din dos, sau pe alte uși, la fel de ascunse, de vreme ce altele nu-s, este că o parte din mine doare, dacă dai, și o alta nu doare, oricât și oricum ai da. Oricât de tare ai burduși-o. Într-o parte simt durere, în cealaltă trebuie să insiști mult ca să simt că ar fi măcar o posibilitate a durerii. Am ținut pentru mine descoperirea asta și i-am lăsat să dea, cât încape, în partea care nu doare.

LOCUL UNDE NE AFLAM AVEA MULTE NUME. FIECARE-I zicea după capul lui. După cum se nimerea cine-i șeful. Că degeaba se bătea-n piept Proletaru, spoiala de șef nu stătea bine pe el. Celula, Cuibul, Incubatorul, Seiful, Sălașul, Casa albastră, Casa cu păsări, Seminarul.

Clopotaru protesta:

Până și-n asta e nevoie de unitate. N-atingi esența fără unitate.

Tare-i plăcea să zică „esență“.

Proletaru își vântura degetul arătător spre tavan:

Aicea, în Incubator. Adică în Clocitoare. Să ne dezvoltăm în sensul dorit.

În Clocitoare, în Incubator, eu aveam o cămăruță îngustă, cam cât o debara, în care depozitaseră vechituri de-ale lor. Pe un stelaj de lemn – unelte ruginite, clești, foarfeci, un balot de sârmă, măști cu tuburi crăpate. La ce naiba le trebuiau măști de gaze? Câteva bulane de cauciuc. Și câteva carcase sparte de walkie-talkie.

Cine o fi locuit aici înainte? Pereții îs toți albaștri, coșcoviți, și-s zugrăvite păsări peste tot, și pe tavane, și pe culoare.

Pentru noi le-a pictat ăla de le-o pictat, susținea Proletaru. Când ne-om lua zborul, atunci să te ții! Să vezi numa' când ieșim de la strâmtoare. Din catacombe.

Se vedea pe el că are un fel de fluturare și de excitație când zicea asta.

Bă frate, ce catacombe? Casa, ce-i drept, stătea să se dărâme peste noi, scârțâiau toate, mai ales scara ce ducea la etaj. Dar era dată cu albastru și avea ferestre. Păi cum, asta-i catacombă? Asta-i ceva subteran și pe dedesubt? Singurii pe dedesubt, în sensul că chiar așa stătea treaba, eram noi. Eram pe dedesubt de orice.

Ne-a adunat Proletaru să ne instruiască:

Știți care-i simbolul? Care-i rostul? Păsările nu-s ca să se ascundă aicea, în Cuib, în Seif. S-au strâns aici, în Sălaș, ăsta-i simbolul, ca să zboare deodată și să acopere cerul cu zborul lor.

Era o tâmpenie, ca mai tot ce debita Proletaru. Dar mi-a plăcut, m-a atins unde nici eu nu știam că pot fi atins. Să acoperi cerul, da, cu un zbor, cu câteva păsări! Asta era safari. Mi-a plăcut.

Clopotaru îi zicea casei Seifu'. Mie-mi convenea. Se chema că suntem de preț. De mare preț. L-am întrebat:

Așa-i zicem noi Sălașului, sau așa-i zic șefii, oricare ar fi ei?

Șefii? se sclifosea Clopotaru. N-au ei timp pentru asta, noi le numim, deși, la drept vorbind, nu noi numim lucrurile, ei le numesc.

Oricum, mă socoteam eu, în seif ții numai lucruri pe care n-ai vrea să le pierzi. Îmi plăcea asta și-mi convenea. Și

exact, da' exact cât îmi plăcea și-mi convenea, tot pe-atât nu-mi plăcea, dacă mă luai la bani mărunți. Ba mă și necăjea. Mă râcăia. Că lucrurile de mare preț trec de la unii la alții, după împrejurări, și nu au un ce anume și fix al lor, unul de să zică: Stop! Eu nu-s al tău, îs al altuia, al ăluia de mă vrea și-l vreau și eu.

Eu am știut dintotdeauna al cui vreau să fiu. Al nimănu. Adică al meu – și-apoi pauză, pauză, pauză. Și-apoi, bine, mă, hai să fiu și al tău, da' numa' așa, de-ncercare, până văd cum ți se conectează creierul la coaie.

Seiful, sau Clocitoarea, sau cum mă-sa îi mai puteai zice, se deschidea pe o singură parte, prin spate, și nu era chiar foarte ușor de ajuns îndărătul clădirii, proptită cu bârne. Cu stâlpi înclinați, de lemn, care țineau zidurile să nu se îmburde.

Asta înseamnă Seif, ne-a lămurit Clopotaru. Ba chiar de două ori seif.

O dată că asta era, cu noi înăuntru, și a doua oară că arăta în așa fel, că nimeni n-avea grija la ce e înăuntru.

E ca un dublu cifru, ne explica și Maseuru. Nici noi nu știm sigur-sigur, deși suntem înăuntru, dacă e ceva înăuntru.

În Seif, mă gândeam, ar trebui să fii un pic strâmtorat. Nu că n-aș fi fost, dar nu mă simțeam, pentru că era fereastră aia, de deasupra, prin care vedeam cum se schimbă cerul, norii, cortină după cortină. Numai ce-ți mijeai ochii și vedeai de toate. Ca la teatru. Despre care eu știu destul de multe. Ălalți băieți stăteau în camere mai largi, însă cu geamurile acoperite cu ziare, să nu se poată ghici de afară ce mișcă înăuntru. Încăperi mai largi, dar cumva zidite, chiar dacă numai cu hârtie. A mea nu era zidită.

DE-NȚELES AM ÎNȚELES DE LA BUN ÎNCEPUT CĂ NU ERA ÎNGĂDUIT SĂ NE STRIGĂM PE NUMELE DIN BULETIN. Indiferent dacă era al doilea sau al treilea buletin, fabricat ca la carte și parafat. De-aia ne porecleam.

Boggy era un fel de mâna a doua, a treia, la orice ar fi fost de făcut. La aprovizionarea cu bere, cu apă, conserve și altele. Și la tuns. El ne freza. Îi bun de gură când se plânge și se izmenește. Altfel, tace și are tremurici de la lingurică până la pleoape și până-n degetele de la picioare. Se enervează ușor și-i fuge mâna. Are mâna zbanghie.

I-am zis:

Vezi că-mi faci cărări și zigzaguri prin păr.

Cărări, da, s-a ambalat el, umblu pe cinci-șase cărări, și în zigzag, ca să nu dau de vreo fundătură. Că ne trebuie ieșire. Dar unde să ieși? Unde-i vreo ieșire? E vai și amar de noi. Doar se vede cu ochiul liber. Suntem bărbați de plastic și umblăm în fustițe. Ne facem frizurile în sus, dar toate celelalte din noi sunt în jos. Dacă aș fi în acord cu natura, cu lumea, cu toate, aș băga părul sub piele, să nu se mai vadă, l-aș pieptăna pe sub piele, ca să fie în jos, să coboare, să ne umplem de păr pe organe.

Asta-mi zicea, și, chiar de-aș fi vrut, n-aveam ce să-i răspund.

Vara asta nu m-am dus în vacanță, a suspinat el, nu m-aș duce niciunde, că, dacă începe războiul și la noi, prefer să fiu acasă.

Nu cred să-nceapă, i-am zis.

Putin, lua-l-ar gaia! a continuat el. Clipește din fiecare icoană.

Boggy picta icoane. Cam cum ar picta un puști care, pe deasupra, e și legat la unul din ochi, iar celălalt îi e acoperit cu albeață.

Până să vin la Sălaș, locuiam cu mama, și-n casă era plin de icoane, a zis el. Icoane ale altora. I-am spus mămicii să le scoată și să le afișeze pe-ale mele, însă s-a pus pe plâns. Că m-am dat cu drogații. Ba drogată-i ea, că nu vede cine face cu ochiul din icoanele ei. A oftat din rărunchi:

Dracu' s-o-nvârtă.

L-am întrebat dacă crede în ăla de-o s-o învărtă pe mă-sa. Nu că m-ar fi interesat subiectul, da' îmi plăcea să-i încurajez și să le fac plăcerea ălor care se puneau pe-njurat. O făceam dintr-un soi de instinct. Cine înjură e mai ușor de priceput și de descifrat. E mai lesne să-i umbli la cod.

Cum dracu' să cred în draci? s-a răzvrătit Boggy. Nu ți-am zis clar că-s făcut din plastic și-n fustiță de damă? Țștia ca mine n-au treabă să creadă sau să nu creadă. Ce-i aia să crezi? N-ajung eu să cred sau să nu cred. Ce, trebuie să cred ca să mă scarpin unde mă mănâncă?

S-a liniștit un pic și atunci i-am zis să mă radă în cap, că-mi făcuse atâtea găuri și zigzaguri, că nu mai era nimic de reparat.

Boggy e de treabă, da' nu-i să te-ncrezi în el.

M-a ras în cap, nu-mi stătea rău.

Și, în același timp, m-am edificat. Mi-a venit ca un val, dinăuntru. Alta era calea mea. Și mă aflam deja pe ea. Aveam poate fustiță și eu, într-un fel pe care nu o să-l precizez, da' nu eram fetiță. Sau, dacă eram, eram una de care să ți se facă frică.

DUPĂ CE L-AM PUS SĂ MĂ TUNDĂ ZERO, BOGGY S-A TOT DAT pe lângă mine.

Să te mai aranjez un pic? zicea.

Ce să mai aranjezi, că arăt ca scăpat din pușcărie.

Boggy s-a luminat dintr-odată, că doar de-aia venise, să mă toace la cap, nu să-mi repare frizura.

Eu, la mare primejdie, nu dărdâi de frică, nu mă scap pe mine, nu înțepenesc, a turuit el rapid. Pe mine mă apucă strănutul. Și strănut, strănut, mai-mai să-mi dau duhul. Mare belea! Aș prefera să dărdâi și după aceea să pot s-o ușchesc. Cu strănutul, mă deconspir imediat. N-am unde să mă ascund. Și-a frecat palmele, mulțumit că-l ascult și a continuat: Eu am ieșit din tot soiul de pușcării. Și de câte ori s-a întâmplat să ies, eram trimis înapoi. De alții, nu de

mine. Ca la arest. Sigur că de împotrivit nu mă împotrivesc. N-aveam tăria s-o fac. N-am avut tăria asta niciodată. Am stat la arest ori de câte ori vreunul, dintr-un motiv sau altul, găsea de cuviință că ar fi mai bine să stau la cutie. M-am tot retras, ca un crab. Însă nu mi-am găsit liniștea sub carapace. Mă mai scot cu icoanele. Icoanele ies din mine, de sub mâna mea, fără preaviz.

Boggy picta pe carton, pe sticlă, pe fundul unor lăzi de lemn, pe ce se nimerea. Nu-i prea ieșeau chipurile, se-ncurca la fețe, însă la aureole era as. Ziceai că se-aprind becuri de carnaval acolo unde pune el o aureolă, deasupra feței care arăta a orice, dar nu ca o față.

Proletaru îl încuraja. Să persevereze. Nu chipul unuia sau al altuia contează. Numai dezideratul care o să reînvie curând în tot ce surâde și se răsfață sub soare.

Boggy s-a tulburat: Cum vine asta, doar nu pictez deziderate? Pe icoanele mele – crezi, nu crezi –, apasă cu degetul Dumnezeu.

Bă Boggy, i-am zis, n-ajunge că mă tunzi tot timpul ca pe-un tătar și că umblu din cauza ta ras în cap, acu' tre' să te-aud și vorbind tătărește? Ce naiba îndrugi?

Îți zic ce n-am îndrăznit să-i zic nici lu' mama, nici lu' Proletaru.

Adică, pe scurt, îmi spui că Dumnezeu stă cu degetul apăsător pe icoanele tale?

Da, da, pe-ale mele nu-i decât degetul lui. Și pe ăsta vreau să-l pictez.

Și l-ai pictat?

Nu, că mă tem. Și Boggy tremura, înduioșat: Eram născut pentru circ. Aveam o capacitate de transpunere. Eu la asta-s maestru. Și-s tare sensibil. Când îi văd pe unii bătându-se, mă umplu de vânătăi. Când se pupă doi pe o bancă, în parc, mă excit un pic. Dacă întâlnesc un șchiop pe stradă, mă lasă imediat un picior, mă infirmizez, dacă dau nas în nas cu un

orb, văd încețoșat sau nu mai văd deloc. Așa că simt, simt cum mă apasă degetul Domnului. În creștet îl simt.

Lângă stadion, pe înșiruirea de stâlpi, când era vânt, steagurile fâlfâiau, se zbăteau. Ca o bătaie din aripi. Bogy își mijeja ochii:

Dacă am pune figuri de icoane pe drapele ar fi de mai mare efect. Ar fi de mare propagandă.

Nici dat pe răzătoare Bogy n-ar fi ieșit din vorba Proletarului. Îmi tot repeta, cu evlavie: Țsta are școală. O făcut teologia, aproape întregă, și după aia, pe puncte, marxismul de modă nouă. În care tehnica-i primordială. Lei numa' tehnica și lași restu' deoparte.

Bogy îl asculta pe Proletaru cu ochii întredeschiși, să se pătrundă de fiecare cuvânt. Cuvintele îl pătrundeau, și el se umfla ca aluatul pus la dospit.

Proletaru vrea să ne dea un viitor, zicea el. Ne mântuim doar când acționăm radical.

Amesteca cuvintele, când leneșe, popești, când abrupte, de comisar, după exemplul Proletarului. Proletaru, în schimb, îl bălăcărea: Ești așa prost, că atunci când repeți ce am zis mi se pare că și io-s oligofren. Eu muncesc, mă, pentru voi. Mă sacrific. Mă canonesc ca un sfânt. Ca pe un mucenic mă canoniți. Eu îs Proletaru vostru și voi mă exploatați, pe toate părțile, ca niște cioflingari. Își sugea buzele și zâmbea strâmb: Da' până la urmă pe toți o să vă hărtănesc. Pentru că vi-s șef, mă, în binecuvântarea și știința mea.

O fi fost el student la teologie, însă nu cred că vorbea de sfințenia din biserică. Că sfânt e numai ăla care-i abătut din drumul lui și umblă, că nu-i mai pasă de sine, pe drumurile celorlalți. Și rătăcește pe ele. Proletaru voia să ne abatem toți de la oricare alt drum și să mergem doar pe al lui. Până una-alta, se putea lua de mână cu Bogy și, împreună, să pășească, bâlbâit ori cadențat, spre viitorul care nu-și arăta